

ย้อนพินิจแนวคิดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

: ข้อสังเกตในบริบทของคณะอักษรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

บุษบา กนกศิลปธรรม*

ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ทำให้การติดต่อสื่อสารคมนาคมเป็นไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว จนมีความเปรียบว่า “The world is getting smaller.” อันหมายถึงการที่ประเทศต่างๆ แม้จะอยู่ห่างไกลกันตามระยะทางและสภาพภูมิศาสตร์ แต่ก็สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ในเวลาอันสั้น และผลพวงที่ตามมาจากการปรากฏการณ์นี้ก็คือ การพึ่งพาอาศัยกันได้มากขึ้น เกิดความจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาใดภาษาหนึ่งเป็นสื่อกลางในการติดต่อเพื่อจุดประสงค์ต่างๆ กัน ด้วยเหตุนี้เอง การเรียนภาษาที่นอกเหนือไปจากภาษาประจำชาติของตนจึงเป็นสิ่งจำเป็น ภาษาอังกฤษนับเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญและใช้กันแพร่หลายที่สุด จนอาจกล่าวได้ว่าแทบทุกประเทศในโลกมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในบางประเทศภาษาอังกฤษเป็น

ภาษาประจำชาติ ในบางประเทศภาษาอังกฤษมีฐานะเป็นภาษาที่สอง (English as a Second Language หรือ ESL) และอีกในหลายๆ ประเทศมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (English as a Foreign Language หรือ EFL) บทบาทอันสำคัญของภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่ไม่มีใครอาจปฏิเสธได้ โดยเฉพาะในวงการการศึกษา ผู้มีความรู้ภาษาอังกฤษดีย่อมสามารถติดตามความก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ ๆ อีกทั้งยังสามารถเข้าใจความคิด ทศนคติ และวัฒนธรรมของชนชาติอื่น ตลอดจนความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของโลกทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

ในบทความนี้ ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ๓ ประการคือ

ก. พัฒนาการวิธีการสอนภาษา

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

อังกฤษ เป็นภาษาต่างประเทศและกรณีของไทย

ข. ข้อสังเกตต่อการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ค. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง คุณภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในประเทศไทย

ก. พัฒนาการวิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศและกรณีของไทย

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศไทยเริ่มมีในสมัยรัชกาลที่ ๓ ในราว พ.ศ. ๒๓๙๑ โดยพวกมิชชันนารีชาวอเมริกัน นับตั้งแต่นั้นมาภาษาอังกฤษมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และด้วยเหตุนี้เองในปี พ.ศ. ๒๔๓๘ กระทรวงศึกษาธิการจึงบรรจุวิชาภาษาอังกฤษเข้าเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรการเรียนการสอนของประเทศเป็นครั้งแรก และใช้เรื่อยมาจนกระทั่งมีการปรับปรุงหลักสูตรครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ต่อมาเมื่อมีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษตามหลักสูตรฉบับ พ.ศ. ๒๕๐๓ ปรากฏว่าการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยในสมัยนั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ อาทิ หลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับการนำภาษาอังกฤษไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเท่าที่ควร และ

การขาดความพร้อมทั้งด้านบุคลากร อุปกรณ์การสอนและตำราเรียน ดังนั้น จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรและสถานภาพของวิชาภาษาอังกฤษอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษมีสถานภาพเป็นวิชาเลือกในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๘ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษาใหม่ดังกล่าว จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นคือฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๑ และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ใช้อยู่จนปัจจุบัน อันทำให้ภาษาอังกฤษมีฐานะเป็นวิชาเลือก (สุมิตรา ๒๕๓๕ : ๑๓-๑๖)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถานภาพของวิชาภาษาอังกฤษได้เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวแล้ว ภาษาอังกฤษก็ยังคงได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางมาจนปัจจุบัน จนนับได้ว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีผู้นิยมเรียนมากที่สุด จากประวัติอันยาวนานของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศไทยนี้เอง วิธีการเรียนการสอนที่นำมาใช้จึงต่างกันไปตามช่วงเวลา และแปรเปลี่ยนไปตามแนวคิดทางศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษา อาทิ ภาษาศาสตร์ และจิตวิทยาทางการศึกษา ซึ่งล้วนถือกำเนิดในซีกโลกตะวันตก Stern (1983 : 97 - 111) ได้สรุปพัฒนาการ

และการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศไว้หลายวิธีด้วยกัน แต่ผู้เขียนจะขอประมวลมาเฉพาะที่คาบเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยดังนี้

๑. วิธีการสอนแบบฟังพูด (Audio Lingual Method) นับเป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีภาษาศาสตร์ที่นิยมกันตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมาจนถึงช่วงทศวรรษ ๑๙๗๐ นั่นคือการนำทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้าง (structural linguistics) มาผสมผสานกับแนวคิดทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาของ B. F. Skinner แล้วพัฒนามาเป็นแนวทางในการสอนภาษา การเรียนการสอนตามวิธีการแบบนี้มุ่งเน้นที่ภาษาพูดเป็นสำคัญ โดยถือว่าความสามารถในการใช้ภาษาเป็นพฤติกรรมที่สามารถหล่อหลอมได้ อันเนื่องมาจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (stimulus-response) ด้วยเหตุนี้ การเรียนการสอนภาษาจึงเริ่มจากการฝึกพูด ฟัง อ่าน และเขียนตามลำดับ นอกจากนี้ ยังได้เริ่มประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในขณะนั้น เช่น การใช้เครื่องบันทึกเสียง หรือห้องปฏิบัติการทางภาษา เพื่อสนองตอบการเรียนรู้ตามแนวนี้อีกด้วย จุดประสงค์ของการฝึกเลียนเสียงหรือให้ได้ยินซ้ำ ๆ เพื่อจดจำไว้ในสมอง ก็เพื่อที่ว่าในที่สุดจะสามารถพูดภาษาใหม่ได้อย่างคล่องแคล่วโดยไม่ต้องคิด ส่วนด้านการจัดเนื้อหาบทเรียนก็จะมุ่งยึดโครงสร้างไวยากรณ์ที่สอนเป็นหลัก โดย

เรียงลำดับรูปแบบโครงสร้างเหล่านั้นจากง่ายไปหายาก วิธีสอนดังกล่าวนับว่าได้รับความนิยมเป็นอย่างมากนับตั้งแต่ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา โดยได้มีการนำไปปฏิบัติในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งในประเทศไทย

วิธีการสอนเช่นนี้มีข้อดีคือ ผู้เรียนได้ฝึกฝนตลอดเวลาจนสามารถพูดได้อย่างเป็นธรรมชาติโดยไม่ต้องคิด วิธีนี้จึงเหมาะสำหรับผู้เรียนที่เป็นเด็กเล็กซึ่งชอบเลียนแบบอย่างไ้ก็ตาม การที่ผู้เรียนฝึกฝนโดยการพูดตามซ้ำ ในบางครั้งผู้เรียนอาจไม่เข้าใจความหมายของสิ่งที่กำลังพูดอยู่ก็เป็นได้ ความเบื่อหน่ายก็อาจเกิดขึ้นได้โดยเฉพาะกับเด็กเก่งและผู้ใหญ่ นอกจากนั้น บทเรียนที่เรียงตามลำดับความยากง่ายของโครงสร้างทางไวยากรณ์ก็อาจไม่น่าสนใจเท่าที่ควร และที่สำคัญคือในการเรียนการสอนแบบนี้ ผู้สอนต้องมีการเตรียมพร้อมอย่างดียิ่ง เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การเรียนรู้แบบเน้นความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Code Learning Theory) นับเป็นแนวการสอนในช่วงปี ๑๙๕๗-๑๙๖๕ อันเป็นผลจากทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตซึ่งเสนอโดยนักภาษาศาสตร์ชื่อ Noam Chomsky และอิทธิพลจากแนวคิดของนักจิตภาษาศาสตร์ เช่น John B. Carroll และ Kenneth Chastain สารสำคัญของวิธีการนี้คือมีสมมุติฐานว่าภาษามีระบบ และ

เชื่อว่าการเรียนรู้ภาษามีได้เกิดจากสิ่งแวดล้อม หากแต่เกิดจากความรู้ความเข้าใจระบบ กฎเกณฑ์ที่จำกัดนั้น ๆ (competence) ผนวก กับความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ของ มนุษย์ที่สามารถแสดงออกถึงความสามารถ ทางภาษา (performance) ด้วยการสร้างหรือ พุดประโยคใหม่ ๆ ได้ วิธีการสอนภาษา ตามแนวนี้จึงมุ่งพัฒนาความเข้าใจภาษา เป็นหลัก รวมทั้งพัฒนาความสามารถในการ ใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เป็นจริงมากที่สุด อีกด้วย

ข้อดีของวิธีการสอนแบบนี้คือเป็นวิธี ที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก ดังนั้น จึงมุ่งให้ผู้ เรียนเกิดความเข้าใจเป็นอันดับแรก และมุ่ง ให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องในทุก ทักษะไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ ผู้เรียนยัง ได้ฝึกภาษาตามสถานการณ์จริงอีกด้วย อย่างไรก็ดี การสอนด้วยวิธีนี้จะสำเร็จได้ ผลดีย่อมต้องขึ้นกับผู้สอนเป็นสำคัญ โดยที่ ผู้สอนจะต้องมีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ตลอดจนมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่สมจริง และส่วนสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ก็ต้องขึ้น กับสติปัญญาของผู้เรียนด้วย ดังนั้น วิธี การนี้จึงมักจะใช้ได้ผลดีกับเด็กเก่งมากกว่า เด็กอ่อน

๓. จากช่วงปี ๑๙๗๐ เป็นต้นมาถึง ต้นทศวรรษ ๑๙๘๐ มีนักทฤษฎีการสอน ภาษาหลายท่านที่เริ่มไม่เห็นด้วยกับแนวคิด ข้างต้น ได้เสนอวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ต่าง ๆ ขึ้นมา ดังสามารถสรุปการเปลี่ยน

แปลงในช่วงนี้ได้ ๔ ประการคือ

๓.๑ **วิธีสอนแบบเงียบ (Silent Way)** Caleb Gattegno ได้เสนอวิธีสอน แบบนี้โดยอิงแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ภาษา จะเกิดจากความคิดหรือพลังสมองของผู้เรียน เอง นั่นคือผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ภาษาจาก การทดลองพูดและจากข้อผิดพลาดของตัวเอง โดยที่ผู้สอนเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือและกระตุ้น ให้ผู้เรียนได้ใช้ความพยายามแก้ไขข้อ ผิดพลาดของตนเอง กระทั่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ ในที่สุด

ข้อดีของวิธีการสอนแบบนี้คือเป็นวิธี ที่ให้ผู้เรียนได้คิดและใช้ภาษาอย่างเต็มที่ โดยมีผู้สอนเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือเท่านั้น ผู้ เรียนจึงต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน ตลอดเวลา วิธีการเช่นนี้ทำให้ผู้สอนมีเวลา สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน และสามารถ เห็นข้อบกพร่องและหาทางแก้ไขได้ ส่วนข้อ เสียของการสอนวิธีนี้ก็คือนำเสนอสิ่งที่ เป็นนามธรรมได้ นอกจากนั้น ยังเป็นวิธี การที่เหมาะสมเฉพาะกลุ่มเล็ก ๆ และเช่น เดียวกับหลายวิธีที่กล่าวมาแล้วข้างต้นคือต้อง การผู้สอนที่ชำนาญและมีประสิทธิภาพมาก

๓.๒ **วิธีสอนแบบตอบสนองด้วย ท่าทาง (Total Physical Response)** นับเป็น วิธีการที่มีรากฐานจากแนวคิดที่ว่า การสื่อ ความหมายของภาษาต่างประเทศอาจทำได้ โดยการปฏิบัติหรือการแสดงท่าทางประกอบ โดยที่ใช้การสอนแบบเน้นให้ผู้ฟังเข้าใจคำสั่ง และสามารถปฏิบัติตามได้เป็นเบื้องต้นก่อนที่

จะพูด ผู้เรียนจะพูดเมื่อพร้อมที่จะพูดเท่านั้น และเมื่อผู้เรียนพร้อมที่จะพูด ผู้เรียนก็จะเป็นผู้ออกคำส่งเอง

ข้อดีของวิธีการสอนแบบนี้คือก่อให้เกิดความสนุกสนานและไม่เครียด เพราะผู้เรียนไม่ถูกบังคับให้พูดเมื่อยังไม่พร้อม ดังนั้น จึงเหมาะกับผู้เริ่มเรียนภาษาจริง ๆ โดยที่ภาษาที่ใช้ในการสอนจะเป็นภาษาที่จะเกี่ยวข้องกับกิจวัตรในชีวิตประจำวัน ส่วนข้อเสียของวิธีนี้คือไม่สามารถครอบคลุมสิ่งที่เป็นนามธรรม และไม่สามารถสอนโครงสร้างที่ซับซ้อนได้

๓.๓ วิธีสอนแบบชักชวน (Suggestopedia) ผู้พัฒนาวิธีการสอนแบบนี้ในปี ๑๙๗๕ เป็นชาวบัลแกเรีย ชื่อ Georgi Lozanov เขาเห็นว่าการเรียนรู้ภาษาจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น หากเป็นการเรียนในห้องเรียนที่มีบรรยากาศสบาย ๆ ไม่ตึงเครียด ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้พลังสมองได้เต็มที่ขณะเรียน

ข้อดีของวิธีการสอนแบบนี้คือผู้เรียนได้ผ่อนคลายในสภาพแวดล้อมที่สบาย ๆ ไร้ความกังวล จึงทำให้เรียนได้เร็วและได้ผลดี อีกทั้งยังเป็นการเรียนภาษาที่เจ้าของภาษาใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย ส่วนข้อเสียของวิธีนี้คือเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับกลุ่มเล็กมากกว่ากลุ่มใหญ่ โดยที่ต้องอาศัยความอดทนของผู้สอนอย่างมาก นอกจากนั้นยังเป็นการมุ่งเน้นการใช้ภาษาในการสื่อความหมายมากกว่าการให้ความสำคัญกับ

ไวยากรณ์อีกด้วย

๓.๔ วิธีสอนภาษาแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community Language Learning) Charles Curran เสนอแนวการสอนวิธีนี้โดยให้มุ่งพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความคิด โดยที่ผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น ข้อดีก็คือทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน เพราะสามารถเป็นผู้กำหนดความเร็วช้าของบทเรียน และส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ส่วนข้อเสียคือเป็นวิธีที่ใช้ไม่ได้ผลกับกลุ่มใหญ่ เพราะผู้สอนไม่สามารถให้คำปรึกษาได้อย่างทั่วถึง นอกจากนั้น การสอนวิธีนี้จะไม่ได้ผลหากผู้เรียนมีความสามารถในระดับที่ต่างกัน หรือมีแรงจูงใจในการเรียนต่างกัน

การเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนภาษาอังกฤษทั้ง ๓ ช่วงที่กล่าวมาแล้วนั้น วิธีการสอนแบบฟังพูด (Audio Lingual Method) เป็นวิธีที่นำมาปฏิบัติในประเทศไทยอย่างแพร่หลายและเป็นเวลายาวนาน โดยเฉพาะในระยะเวลาที่ประเทศไทยมีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรฉบับ พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งใช้กันอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาถึง ๑๘ ปี จึงมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๒๑

๔. วิธีสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) การเรียนการสอนภาษาในช่วงเวลาที่ผ่านมามาจนถึงช่วงกลาง

ทศวรรษ ๑๙๗๐ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเสียง ศัพท์ และโครงสร้างเป็นสำคัญ โดยที่ในความเป็นจริง เราพบว่า การที่ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับตัวภาษาอย่างเดียว นั้น เป็นเพียงวิถีทาง (means) ที่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายปลายทาง (end) ของการเรียนภาษาเพื่อให้สามารถสื่อสารได้ หรือแม้ผู้เรียนจะสามารถพูดภาษาได้ ก็อาจเป็นการใช้ภาษาที่ยังไม่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ ด้วยเหตุนี้เอง จึงได้มีการพัฒนาวิธีการสอนขึ้นใหม่ในต้นทศวรรษ ๑๙๘๐ โดยมี Dell Hymes เป็นคนแรกที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนำเอาวิธีการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ หลักการสำคัญของวิธีการดังกล่าวก็คือการยึดหลักใช้ภาษาในการสื่อความหมายเพื่อให้เข้าใจในสถานการณ์ที่เป็นจริง มีความถูกต้องเหมาะสมกับสภาพสังคมหรือสถานการณ์ เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ทั้งนี้โดยไม่ยึดเอาข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์มาเป็นอุปสรรคสำคัญของการสื่อสาร (Scott อ้างถึงใน Johnson and Marrow 1981:77)

ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ (linguistic competence) ของผู้เรียนมีความสำคัญในระดับหนึ่งเท่านั้น นอกจากนั้นแล้วผู้เรียนยังต้องมีความรู้ความสามารถทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม (sociolinguistic compe-

tence) ด้วย จึงจะสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ตามระเบียบปฏิบัติของสังคมของเจ้าของภาษานั้น ๆ อีกทั้งมีความสามารถในการใช้ความสัมพันธ์ของข้อความ (discourse competence) คือมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ระเบียบวิธีของความสัมพันธ์ระหว่างประโยค โดยใช้ความรู้ทางไวยากรณ์และความสามารถในการเชื่อมโยงความหมายทางภาษาให้เข้ากันได้อย่างถูกต้อง และประการสุดท้ายคือผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (pragmatic competence or strategic competence) คือมีความสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ อีกทั้งสามารถใช้ท่าทาง สีหน้า และน้ำเสียงประกอบการสื่อความหมายอีกด้วย (Canale 1983: 2-28 และสุภัทรา ๒๕๓๒ : ๓-๔)

การเรียนการสอนตามแนวทางนี้แม้จะให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (fluency) ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ในชีวิตเป็นสำคัญก็ตาม แต่ก็มิได้ละเลยเรื่องความถูกต้องของภาษา (accuracy) แต่อย่างใด การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ฝึกภาษาทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกจึงเป็นสิ่งจำเป็น ในขณะที่เดียวกันหากจะให้ได้ดี ผู้สอนยังจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่นความรู้ความเข้าใจด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคมและวัฒนธรรมเป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีข้อพึงสังวรณว่าการจัดกิจกรรมและการสร้างสถานการณ์ใน

ห้องเรียนให้สมจริงอาจทำได้ยาก และ ประการสุดท้ายที่สำคัญคือการประเมินพัฒนา การความสามารถของผู้เรียนในการสื่อสาร จะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสิ่งที่ยาก ในทางปฏิบัติจริง เนื่องจากการเน้นความ สามารถในการสื่อสารมากกว่าความสามารถ ในรูปแบบของภาษา

ในปัจจุบัน การเรียนการสอนภาษาอังกฤษก็ยังคงดำเนินไปตามแนวเพื่อการ สื่อสารนี้ การจะประเมินวิธีการสอนแบบใด ก็ตามอาจทำได้หลายวิธี แต่ผู้เขียนมีความ เห็นว่าวิธีที่ดีวิธีหนึ่งคือการติดตามดูผล สัมฤทธิ์ที่เกิดแก่ผู้เรียน ซึ่งการจะประเมินได้ ได้เที่ยงตรงนั้นควรที่จะต้องศึกษาเปรียบ เทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ เป็นผลผลิตจากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ แต่ ด้วยข้อจำกัดบางประการ ทำให้ผู้เขียนไม่ สามารถทำการศึกษาดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม จากแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อ สารที่ได้มีผู้รู้ในเรื่องของหลักสูตรได้ให้ การสนับสนุนทฤษฎีนี้โดยชี้ให้เห็นถึงข้อดีว่า ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งด้านตัว ภาษาและความรู้อื่น ๆ อีกทั้งยังสามารถใช้ ภาษาได้ อย่างถูกต้องตามสถานการณ์และ โอกาส สำหรับตัวผู้เขียนเองแล้วต้อง ขอยอมรับว่าสิ่งที่แนววิธีการสอนแบบนี้ กล่าวอ้างยังไม่เป็น ที่ประจักษ์ชัดนัก ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ข้างต้นว่าการเรียน การสอนตามทฤษฎีใดก็ตาม ปัจจัยที่จะก่อ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์นั้นมิได้เกี่ยวข้องกับหลัก

สูตรหรือวิธีการสอนเพียง อย่างเดียว แต่ยัง เกี่ยวข้องกับบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น ตัวผู้สอนที่มีความเข้าใจในปรัชญาของ หลักสูตรอย่างถ่องแท้และมีศักยภาพใน การถ่ายทอดความรู้ ตัวผู้เรียนที่มีพื้นฐาน ความรู้เพียงพอที่จะรับความรู้เพิ่มขึ้น อีกทั้ง บุคลากรฝ่ายอื่น ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกในการเรียน การสอนเป็นไปอย่างราบรื่น ตลอดจนมีสื่อ การสอนที่ดีและเหมาะสมกับระดับความรู้ ของผู้เรียน

ข. ข้อสังเกตต่อการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารในคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

จากประสบการณ์ของผู้เขียน โดยเฉพาะในช่วง ๑๐ ปีให้หลัง ที่สั่งสมมาจากการสอนและสัมผัสกับผู้เรียนที่เป็นผลผลิต จากแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร ในบริบท ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้เขียนใคร่เสนอข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการสอนเพื่อการสื่อสาร ซึ่งผู้เขียนเชื่อว่ามีส่วนไม่มากนักน้อยที่ทำให้การเรียนการสอน ตามแนวนี้อย่างไม่บรรลุเป้าหมายได้อย่างแท้จริง โดยประมวลได้ ๓ ประการดังนี้

๑. ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความสำคัญ ระหว่างทักษะการฟังและการพูด
๒. ข้อจำกัดอันสืบเนื่องมาจาก สถานภาพของภาษาอังกฤษในประเทศไทย ที่มีฐานะเป็นภาษาต่างประเทศ
๓. ปัญหาการเตรียมความพร้อมของ

ผู้สอนเพื่อรับกับการสอนเพื่อการสื่อสาร

๑. ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความสำคัญระหว่างทักษะการฟังและการพูด เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ในการสื่อสารปรกติที่มีประสิทธิภาพนั้น ทักษะการฟังมีความสำคัญต่อการรับสาร เพราะผู้พูดจำเป็นต้องเข้าใจ (comprehension) สิ่งที่ได้ยินก่อนที่จะตอบกลับไปอย่างเหมาะสม (production) ให้อีกผู้หนึ่งทราบ หากผู้ฟังไม่เข้าใจสิ่งที่ได้ยินแต่แรกก็ย่อมไม่สามารถโต้ตอบกลับไปได้อย่างเหมาะสม การฟังจึงมีส่วนเป็นตัวกำหนดว่าการพูดตอบกลับไปควรจะเป็นอย่างไร ในทำนองเดียวกัน การเรียนรู้ภาษาอันประกอบด้วยทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนนั้น ก็อาจจำแนกได้ตามลักษณะของความรู้เป็น ๒ ระดับคือ ระดับความเข้าใจ (comprehension) อันได้แก่ทักษะการฟังและการอ่าน และระดับการแสดงออกถึงความเข้าใจภาษา (production) ซึ่งอาจปรากฏในรูปทักษะการพูดหรือการเขียน (Gary and Gary 1981:2) เป็นที่ประจักษ์ว่า ความเข้าใจย่อมต้องเกิดก่อนการแสดงออก (Lenneberg อ้างถึงใน Gary and Gary 1981: 3) นอกจากนั้นแล้ว การพูดซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความสามารถทางภาษาในลักษณะหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมการฟังแล้ว เป็นทักษะทางภาษาที่สลับซับซ้อนกว่าความเข้าใจมาก (Postovsky 1975 อ้างถึงใน Gary and Gary 1981: 3)

เมื่อเป็นเช่นนี้เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนภาษา ก็ควรจะสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของการเรียนรู้ทางภาษาด้วย นั่นคือทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเป็นปฐมเสียก่อน หลังจากนั้นจึงสามารถแสดงออกทางภาษาถึงความเข้าใจนั้นได้

สิ่งที่กล่าวข้างต้นก็คงจะไม่ใช่อะไรใหม่แต่อย่างใด เพราะโดยทั่วไปแล้ว การเรียนภาษาแรกของมนุษย์ในกรณีเด็กปรกติ เด็กจะไม่สามารถพูดภาษาได้ทันทีแต่เด็กจะสะสมข้อมูลทางภาษาจากการได้ยินเสียงต่าง ๆ รอบด้านจนกระทั่งเด็กอายุประมาณได้ ๑ ขวบ จึงเริ่มเปล่งคำพูดที่เป็นภาษา ในกรณีการเรียนภาษาต่างประเทศ Huang and Hatch (1978: 118-131) ได้รายงานผลการศึกษาของเขาว່ว่าผู้เรียนทั้งที่เป็นเด็กและเป็นผู้ใหญ่เมื่อต้องเรียนภาษาหนึ่งเป็นภาษาต่างประเทศ เช่นเดียวกับการเรียนภาษาแม่ล้วนต้องผ่านช่วงแห่งการเงียบ (silent period) ทั้งสิ้น ในช่วงระยะเวลาประมาณ ๑๐ ปีที่ผ่านมา นักวิชาการหลายท่านเริ่มเห็นด้วยว่าในระยะเริ่มแรกของการสอนภาษาควรมุ่งพัฒนาทักษะการฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจเป็นสำคัญ เช่น Krashen (1977:152-16), McLaughlin, Rossman and McLeod (1983:133-158), Hatch (1983:64-86), และ Chaudrom (1985:1-14) สำหรับ Winitz (1981:xvii-xviii), ได้กล่าวสนับสนุนว่า การพัฒนาทักษะการพูดจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อผู้

เรียนได้รับการฝึกฝนทางด้านความเข้าใจมาอย่างเพียงพอแล้วเท่านั้น จากผลการศึกษาของบุคคลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้สามารถสรุปแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนภาษาได้ว่า ในระยะเริ่มแรกของการเรียนการสอน ผู้สอนควรลดความสำคัญของการพูดลง พร้อม ๆ ไปด้วยพัฒนาการฟังให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ในที่นี้ ผู้เขียนได้ประมวลเหตุผลที่เห็นควรให้ชะลอการพูด ตามทัศนะของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านไว้เป็น ข้อ ๆ ดังนี้คือ

๑.๑ เหตุผลทางด้านพุทธิ (Cognitive Advantage) มีหลักฐานยืนยันแน่ชัดว่า การที่ผู้เรียนต้องทำทั้งสองกิจกรรมคือ ทั้ง ฟัง และ พูด ในระยะแรกของการเรียนภาษานั้น ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถให้ความสนใจกับสิ่งที่ได้ยินได้เต็มที่ Postovsky (1974: 229-239) กล่าวอย่างน่าเชื่อถือว่าการให้ผู้เรียนพูดสิ่งที่ผู้เรียนเองยังไม่ได้บันทึกในหน่วยความจำของสมอง จะทำให้สมองรับภาระหนักมากเกินไป ผลที่ตามมาคือจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาได้ช้าลง ก่อให้เกิดความกังวลแก่ผู้เรียน และทำให้เกิดการแทรกแซงจากภาษาที่หนึ่งได้ Ingram et al., Nord และ Krokowian (อ้างถึงใน Dunkel 1991:436) สนับสนุนข้อความข้างต้น โดยกล่าวว่า การให้ผู้เรียนพูดแต่เนิ่น ๆ ก่อนที่จะเข้าใจภาษา จะสนับสนุนให้เกิดการถ่ายโอนจากภาษาแม่ ซึ่งอาจไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษา นอกจากนั้น ยังมีการศึกษา

โดยบุคคลต่าง ๆ อาทิ Gary and Gary (1981:4) และ Daniels and Wood (1984:25-30) ที่ได้ข้อสรุปที่ตรงกันว่า ในการเรียนภาษานั้น หากผู้เรียนได้ผ่านช่วงของการเรียนแบบเงียบมาแล้วคือมุ่งฟังเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนจะสามารถแสดงออกถึงความสามารถทางภาษาได้ดีกว่าผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาทั้งการฟังและการพูดในระยะเริ่มต้นไปพร้อม ๆ กัน

๑.๒ เหตุผลทางเจตคติ (Affective Advantage) การที่ผู้เรียนฝึกพูดก่อนที่จะพวกเขาพร้อมทั้งทางพุทธิและทางเจตคติเป็นสิ่งที่น่ากลัว เพราะนอกจากจะอันตรายอย่างยิ่งต่อสมองดังกล่าวข้างต้นแล้วยังส่งผลลบในแง่เจตคติอีกด้วย Asher (1982: 2) ยืนยันว่าน้อยคนนักที่เมื่อเริ่มเรียนภาษาจะเรียนได้อย่างมีความสุขกับการต้องออกเสียง โดยเฉพาะเสียงที่ผู้เรียนยังไม่มี ความเข้าใจ ดังนั้น การเรียนโดยอาศัยความเข้าใจจะน่าเหนื่อยหน่ายน้อยกว่า การเรียนที่ต้องแสดงออกโดยการเขียนหรือพูด เพราะการเรียนโดยอาศัยความเข้าใจนั้น ผู้เรียนอาจมีข้อผิดพลาดได้โดยไม่มีผู้ใดทราบ และเช่นเดียวกันก็สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดได้ด้วยตัวเองโดยไม่มีผู้ใดทราบ เช่นกัน Thiele and Scheibner-Herzig (1983: 285) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้เรียนต่อการสอนที่พยายามชะลอการพูดโดยเฉพาะในระยะแรกของการเรียนภาษา และสรุปผลการศึกษาว่าผู้เรียนที่ผ่านการเรียนการสอนแบบ

เน้นความเข้าใจมีเจตนาที่ดี

๑.๓ เหตุผลทางด้านสื่อการสอน (Instructional Media) ในปัจจุบัน เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการเรียนการสอนสาขาต่าง ๆ สำหรับการสอนภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีในรูปแบบของสื่อการสอนเช่น แถบเสียง แถบภาพ และโทรทัศน์ เป็นต้น ล้วนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่านอกจากจะช่วยให้นักเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้นแล้ว ยังสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกอยากเรียนรู้อย่างมากขึ้น นอกจากนี้แล้ว สื่อการสอนยังสามารถแก้ไขปัญหสถานที่ไม่เหมาะสมได้ กล่าวคือสื่อการสอนสามารถนำสิ่งที่ผู้เรียนไม่สามารถสัมผัสได้ในห้องเรียนหรือในชีวิตประจำวัน ให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมห้องเรียนได้ หรืออีกนัยหนึ่งคือผู้สอนสามารถใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมเพื่อสร้างสถานการณ์จำลองที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

ในประเทศไทย สื่อการสอนหลักที่ใช้ประกอบการสอนภาษาอังกฤษที่นิยมมากที่สุดในปัจจุบันคือแถบเสียง ทั้งนี้เนื่องจากราคาไม่แพง ทำให้สถานศึกษาสามารถจัดหาได้โดยไม่ยากนัก อีกทั้งสะดวกในการเคลื่อนย้ายเมื่อต้องนำมาประกอบการสอน นอกเหนือจากนั้น การที่ผู้สอนสามารถควบคุมการทำงานของแถบเสียงได้ด้วยตัวเอง ทำให้เกิดความคล่องตัวในการสอนยิ่งขึ้น และที่สำคัญที่สุด ในปัจจุบันแถบเสียง

ประกอบการสอนภาษาอังกฤษมีให้เลือกมากมาย ทำให้ผู้สอนสามารถคัดสรรแถบเสียงที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนและจุดประสงค์ของบทเรียนได้ ส่วนบางสถานศึกษาก็มีสื่อการสอนประเภทอื่นที่นอกเหนือไปจากแบบเรียน อันได้แก่โทรทัศน์และแถบภาพ ซึ่งนอกจากจะให้ความบันเทิงแล้วยังสามารถนำมาประยุกต์เป็นสื่อการสอนเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการฟังได้เป็นอย่างดีอีกด้วย แม้ว่าสื่อการสอนที่กล่าวมาจะมีความหลากหลาย แต่ลักษณะหนึ่งที่เป็นจุดร่วมของความหลากหลายนั้นก็คือ สิ่งเหล่านั้นอำนวยความสะดวกในการพัฒนาทักษะการฟังมากกว่าทักษะอื่น ความสามารถในการฟังอย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นการทอดโยงไปสู่การพัฒนาทักษะอื่นต่อไป

จากเหตุผลทั้งหมดที่ประมวลมาข้างต้น เราคงปฏิเสธไม่ได้กับ Moreley (1991:82) ที่กล่าวสรุปว่าเราไม่ควรประเมินค่าความสำคัญของทักษะการฟังต่ำเกินไป เพราะการฟังเป็นสิ่งที่จำเป็นมากในหลักสูตรของการสอนภาษาอังกฤษเป็นต่างประเทศ

๒. ข้อจำกัดอันเนื่องมาจากสถานภาพของภาษาอังกฤษในประเทศไทยที่มีฐานะเป็นภาษาต่างประเทศ ในการเรียนภาษาต่างประเทศใด ๆ ก็ตาม จุดมุ่งหมายใหญ่ย่อมคล้ายกันคือมุ่งพัฒนาปัญญาของผู้เรียน รวมทั้งให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต

จุดเน้นของการสอนเพื่อการสื่อสารก็เช่นเดียวกัน คือให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นที่เข้าใจกันได้ในหมู่ชนและวิธีที่ดีที่สุดที่จะบรรลุจุดประสงค์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็คือการได้สัมผัสกับวัฒนธรรมนั้นโดยตรง ซึ่งคงต้องยอมรับว่าไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ในประเทศที่สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศเช่นประเทศไทย โอกาสที่ผู้เรียนคนไทยจะใช้ภาษาอังกฤษย่อมมีค่อนข้างจำกัดและเป็นแบบไม่ต่อเนื่อง กล่าวคือ จะมีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษก็ต่อเมื่อได้พบชาวต่างประเทศ ซึ่งคือนักท่องเที่ยว ดังนั้น การที่ผู้เรียนหวังจะได้ใช้ภาษาในการสนทนาสื่อสารจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก และเท่าที่เป็นไปได้ก็ไม่เป็นธรรมชาติ เช่นในห้องเรียนซึ่งเป็นสภาพที่ขาดแรงจูงใจ มีงานศึกษาหลายชิ้นที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จมักจะพยายามแสวงหาโอกาสที่จะพัฒนาทักษะในการสื่อสาร โดยการใช้ความสามารถทางภาษาที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการสื่อสารจริง เช่นงานของ Stern (1980: 66) แต่ด้วยข้อจำกัดของสภาพการณ์ที่มีการสอนภาษาต่างประเทศเช่นนี้ ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้นำความรู้ที่ได้จากชั้นเรียนไปฝึกฝนใช้ในสถานการณ์จริงอันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้การเรียนภาษาอังกฤษไม่รุดหน้าเท่าที่ควร

๓. ปัญหาการเตรียมความพร้อมให้ผู้สอนเพื่อรับกับการสอนเพื่อการสื่อ

สาร การรับวิธีการสอนใดมาประยุกต์ใช้กับผู้เรียน นอกจากจะต้องคำนึงถึงสถานภาพของการสอนภาษานั้น ๆ ในประเทศด้วยแล้วยังต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องอีกด้วย Boyles (1984:34-48) ได้กล่าวถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการฟังเพื่อความเข้าใจ โดยเฉพาะในสถานการณ์การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศว่ามี ๓ ประการ คือ ประการแรกเสียงที่ผู้เรียนได้ยิน ในกรณีของการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย หมายถึงสื่อการสอนเช่นแถบเสียง เป็นต้นว่าเป็นเสียงของเจ้าของภาษาหรือไม่ และมีความเร็วระดับใด ประการที่สองคือ ภาษาที่ผู้เรียนได้ยิน ว่ามีความซับซ้อนทางไวยากรณ์มากน้อยเพียงไร การเรียบเรียงคำพูดเป็นอย่างไร และประการสุดท้าย ระดับความรู้ของผู้ฟังหรือผู้เรียน ว่ามีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมของภาษาที่ได้ยินมากน้อยเพียงใด ดังนั้นการเลือกสื่อการสอนจึงควรเป็นไปอย่างรอบคอบ

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทั้งสามที่กล่าวมาข้างต้นล้วนมีส่วนกำหนดความสำเร็จของการเรียนการสอนในระดับหนึ่ง แต่ไม่ใช่ทั้งหมด ปัจจัยหนึ่งที่ Boyles ไม่ได้กล่าวถึงคือผู้สอน สำหรับผู้เขียนแล้วเห็นว่า ผู้สอนมีส่วนสำคัญยิ่งกว่าปัจจัยใด ๆ ทั้งหมด โดยเฉพาะในประเทศไทย ปริมาณและคุณภาพของครูโดยเฉพาะครูภาษาอังกฤษเป็นปัญหาที่ปรากฏในทุกระดับชั้นการศึกษาและเกิดขึ้นมานานแล้ว แต่อาจไม่ร้ายแรงเท่าปัจจุบัน

เมื่อมีการสอนภาษาตามแนวการสื่อสารที่ไม่เพียงเน้นความสามารถในเชิงไวยากรณ์แต่รวมถึงด้านอื่น ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อันทำให้ครูผู้สอนต้องมีความพร้อมในหลายๆ ด้าน ยกตัวอย่างเช่นด้านการออกเสียงจริงอยู่แถบเสียงคงช่วยบรรเทาปัญหานี้ได้ในระดับหนึ่ง แต่การสอนเพื่อการสื่อสารต้องการให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ผู้สอนจึงจำเป็นต้องร่วมสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อการดังกล่าว สิ่งนี้อาจเกิดขึ้นได้ก็คือ หากผู้สอนออกเสียงผิดหรือคลาดเคลื่อนไปจากที่ถูกต้อง ผู้เรียนไม่เพียงแต่จะไม่ออกเสียงดีขึ้นเท่านั้น หากยังออกเสียงไม่ถูกต้องและผู้เรียนก็จะจดจำการออกเสียงที่ไม่ถูกต้องไปด้วย (Poedjosoedarmo 1992: 68) นอกจากนั้น การออกเสียงผิดยังส่งผลกระทบในเชิงลบต่อทักษะอื่นด้วยเช่นทักษะการพูด ดังที่ Gilbert (1984:3) ได้กล่าวอย่างชัดเจนว่า *“How you hear English is closely connected with how you speak English.”* ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในการสอนเพื่อการสื่อสารไม่เพียงแต่ผู้เรียนเท่านั้นที่ประสบปัญหา ผู้สอนก็เช่นกันและดูจะรุนแรงมากกว่า การเตรียมความพร้อมของครูผู้สอนจึงเป็นสิ่งจำเป็น มิฉะนั้นแล้วการสอนตามแนวนี้นอกจากจะไม่ช่วยให้การเรียนการสอนรัดหน้าไปแล้วยังเป็นการเพิ่มพูนปัญหาที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ค. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพ

การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในประเทศไทย

แม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญเพียงใดในโลกปัจจุบัน ผู้เรียนภาษาต่างประเทศใด ๆ มักมีความรู้สึกตะขิดตะขวงเมื่อต้องออกเสียงที่แปลกแตกต่างไปจากภาษาของตัวเอง Smyth (1987: 253) ได้กล่าวถึงผู้เรียนไทยเป็นพิเศษว่า ผู้เรียนไทยมีความรู้สึกเช่นนี้มากอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการแสดงออกทางภาษาให้ดูเป็นธรรมชาติ โดยการให้กำลังใจและสนองตอบที่ดีอย่างสม่ำเสมอ การใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอนต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างธรรมชาติ และผู้สอนสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อสร้างความคุ้นเคยและปลูกฝังความมั่นใจให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก อนึ่ง ในปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นโอกาสที่ผู้เรียนจะได้สัมผัสภาษาอังกฤษจึงเป็นไปได้มากขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยตรงคือการได้พูดกับเจ้าของภาษา หรือโดยอ้อมคือการติดตามรายการภาษาอังกฤษจากสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ แถบภาพ และจากดาวเทียม ทำให้ผู้เรียนไม่เพียงเกิดความเคยชินแต่ยังได้สัมผัสภาษาอังกฤษที่ใช้ในสถานการณ์จริงอีกด้วย

ในส่วนของผู้สอน โทมัส เอ เดอร์

(๒๕๑๓ : ๙๖) ได้กล่าวถึงบทบาทการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยว่า

“ปัญหาในการสอนอังกฤษในประเทศไทยที่สำคัญคือ การขาดแคลนครูที่มีคุณภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นเริ่มต้นเรียน ที่ต้องการผู้ที่มีความรู้ความชำนาญการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นผู้วางรากฐานให้แก่เด็กไทยที่เริ่มต้นเรียนภาษา”

ปัญหาซึ่งโทมัส เอ เดอร์ ได้กล่าวไว้ก็ยังคงเป็นปัญหาในปัจจุบัน การยกระดับความรู้ของผู้สอนจึงเป็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วน เช่น จัดให้มีการอบรมทั้งหลักสูตรและวิธีการสอนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และสร้างโอกาสให้ผู้สอนได้ศึกษาเพิ่มเติมหรือได้ประสบการณ์ในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติ

ในส่วนของหลักสูตร หลักสูตรซึ่งเปรียบเสมือนคัมภีร์ซึ่งเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียนและการผลิตสื่อการสอนให้เหมาะสม อย่างไรก็ตาม หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๑ และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับพ.ศ. ๒๕๒๔ ของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดสถานภาพของวิชาภาษาอังกฤษเป็นเพียงวิชาเลือกตามความสนใจของนักเรียน ในส่วนนี้ผู้เขียนเห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ลดความสำคัญของภาษาอังกฤษลงอย่างมากซึ่งเป็น

การทวนกระแสความเป็นจริงในโลกวิชาการอันไม่เกิดผลดีแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะวิทยาการต่าง ๆ นั้นได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการบันทึกและถ่ายทอดเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงน่าจะมีการทบทวนประเด็นนี้เสียใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของความสำคัญของวิชานี้ยิ่งขึ้น

ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ต่าง ๆ กัน และระบบการศึกษา ก็ควรจะก่อหรือสร้างแรงกระตุ้นและจัดกิจกรรมที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้โดยไม่ลำบากนัก ปัจจุบันยังไม่อาจกล่าวได้ว่าวิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบใดเป็นวิธีที่ดีและสมบูรณ์ที่สุดสำหรับผู้เรียนทุกคนไป แต่ละวิธีมีทั้งข้อดีและข้อด้อยอยู่ด้วยกันทั้งนั้น อย่างไรก็ตาม ผู้สอนในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญจะอย่างไรให้ดีที่สุดจากที่มีอยู่ โดยการปรับปรุง แต่งและคัดสรร ส่วนที่ดีที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้กับทั้งผู้เรียน และสนองจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในแต่ละระดับชั้น ตลอดจนช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย จึงไม่แปลกเลยคำถามที่หลายคนถามมาแต่ในอดีตว่าทำไมผู้เรียนจึงไม่สามารถใช้ภาษาที่เรียนได้อย่างคล่องแคล่ว ก็ยังคงเป็นคำถามที่เราผู้สอนคงต้องแสวงหาคำตอบต่อไป หากยังมีการปฏิบัติตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารอย่างเคร่งครัดเช่นนี้

บรรณานุกรม

เดอร์ โทมัส เอ ๒๕๑๓. การอภิปรายเรื่องการสอนภาษาต่างประเทศแก่เด็กไทย ปัญหาการสอนภาษาต่างประเทศแก่เด็กไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. ๒๕๓๕. วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. ๒๕๓๒. การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Asher, J. 1982. **Learning Language through Actions: The Complete Teacher's Guidebook**. Los Gatos, Ca.: Sky Oaks Productions Inc.

Boyles, J. 1984. Factors affecting listening comprehension. **ELT Journal**, 38,34-38.

Canale, M. 1983. From communicative competence to communicative language pedagogy. In J. C. Richards and R.W. Schmidt (Eds.), **Language and Communication**. (pp.2-28). London: Longman.

Chaudron C. 1985. Intake : On models and methods for discovering learners' processing of input. **Studies in Second Language Acquisition**, 7, 1-14.

Daniels, H.R. and Wood, D. 1984 The silent period, or what to do with language learners who are seen and not heard. **TESOL France News**, 4, 25-30.

Dunkel, Patricia. 1991. Listening in the native and second/foreign language: Toward an integration of research and practice. **TESOL Quarterly**, 25,3,431-458.

Gary, J.O. and Gary, N. 1981. Caution: Talking may be dangerous to your linguistic health. **IRAL** 19,1-14.

Gilbert, J. 1984. **Clear Speech**. New York : Cambridge University Press.

Hatch, E. 1983. Simplified input and second language acquisition. In Roger Anderson (Ed.), **Pidginization and Creolization as Language Acquisition**. (pp.64-86) Rowley, MA: Newbury House.

Huang, J. and Hatch, E. 1978. A Chinese child's acquisition of English. In E. Hatch (Ed.) **Second Language Acquisition**. (pp.188-131). Rowley, MA: Newbury House.

Johnson, K. and Marrow, K. 1881. **Communication in the Classroom**. Hong Kong: Wing Tai Cheung Printing Ltd.

Krashen, S. 1977. The monitor model for adult second language performance. In M. Burt, C. Dulay, and M. Finocchiaro (Eds.), **Viewpoints of English as a Second Language**. (pp.152-161). New York: Regent.

McLaughlin, B., Rossman, T., and McLeod, B. 1983. Second language learning : An information processing perspective. **Language Learning**, 33, 133-158.

Moreley, J. 1991. Listening comprehension in second /foreign language instructions. In M. Celcia-Murcia (Ed.), **Teaching English as a Second or Foreign Language (2nd ed.)**. (pp.81-100). New York: Newbury House.

Poedjosoedarmo, G. 1992. The teaching of pronunciation to non-native speaking English teachers: Can computers help? **RELC Guidelines**, 14, 2, 68-75.

Postovsky, V.A. 1974. Effects of delay in oral practice at the beginning of second language learning. **Modern Language Journal**, 58, 229-239.

Smyth, D. 1987. Thai Speakers. In Michael Swan and Bernard Smith (Eds.), **A Teacher's guide to Interference**

and Other Problems. (pp. 252 -263). Cambridge : Cambridge University press.

Stern, H.H. 1980. What can we learn from the good English language learner ? In Croft (Ed.), **Reading on English as a Secoond Language**. (pp.54-71).

Stern H.H. 1983. **Fundamental Concepts of Language Teaching**. Great Britain: Oxford University Press.

Thiele, A., and Scheibner-Herzig, G. 1983. Listening comprehension training in teaching English to beginners. **System**, 11, 277-286.

Winitz, H. 1981. A reconsideration of comprehension and production in language training. In H. Winitz (Ed.), **The Comprehension Approach to Foreign Language Instruction**. (pp xvii-xviii). Rowley, MA: Newbury House.